

Svein S Andersen: Case-studier og Generalisering. Fakkbokforlaget, Norge 1997, 155 sider, Nkr 220.

Anmeldt af *Erik Maaløe*, Handelshøjskolen i Århus.

En læseværdig, illustrativ gennemgang af design og forskningsstrategier for tilrettelæggelse og vurdering af case-studier, baseret på et væld af eksempler. Bogen fremhæver som sin grundide, at case-udvikling, ligesom eksperimenter kræver logisk disciplin ved data-integration til teoriafklaring, i hvert fald ud fra et sociologisk og dermed primært forklarende perspektiv.

Men Svein giver også læseren et godt blik for bredden i case-studier. "Spørgsmål om proces og betydning står stærkt i mange case-studier". De fascinerer ved at gå bag om det tilsyneladende. Men fremfor at være optaget af hvad der sker, og hvordan det opleves, er Svein langt mere optaget af, om case-studier kan afdække kausale sammenhænge.

Derfor indleder han bogen med en diskussion om, hvorvidt der er et skel mellem kvantitative og kvalitative studier, som nogle så gerne hævder, hvad enten det er for at promovere deres egenart eller begrunde, hvorfor det ikke er nødvendigt at tilegne sig metoder, man ikke behersker. Svein afviser imidlertid, at der skulle være den store forskel. Begge tilgange kræver, fremhæver han, datadisciplin og bevidst teoretisk koordinering.

Men metode, den være sig baseret på nok så stringente beslutningsregler, er ikke i sig selv tilstrækkeligt for at sikre case-studier den plads, de fortjener, det være sig som teoriudviklende, dvs. bottom-up studier à la Glaser-Strauss eller teoriafprøvende, dvs. top-down studier à la Yin. For som Svein fremhæver, "case-studiers legitimitet er simpelthen nært knyttet til gode enkelt studier". Dvs. duelligheden af case-studier står og falder med eksemplariske studier og ikke bare med at følge givne forskrifter for datagenerering og analyse!

Det giver derfor perspektiv at blive mindet om, at "case-studier var den dominerende forskningsstrategi inden for sociologi, statsvidenskab og antropologi i den første del af vort århundrede". Blandt mange andre nyere eksempler fremhæves William Foote Whyte's: *Street Corner Society*, som forudsætninger for dels Festingers teori om hvordan "vi" håndterer kognitive modsætninger, dels Stanfords skolens eksperimenter med social status.

Motivationen for case-studier er at forstå og/eller forklare. Hvad der et godt case er derfor betinget af ens fagorientering. Inden for medicinen vil det være et sjældent men dog diagnostiserbart tilfælde, inden for historien et hændelsesforløb som vil kunne få os til bedre at forstå, hvad der siden skete inden for sociologien en virkelighedsbeskrivelse med teoretiske implikationer, inden for organisationsteorien en illustration om hvad der kan gøres med henblik på at forbedre ledelsespraksis

Som bidrag til metodelitteraturen omkring case har Svein et godt blik for en af farene ved enkelt case-studier. - Og vel er argumentationen herfor knyttet tæt til den empiriske tradition i øvrigt, men det bør ikke i sig selv få radikalt tænkende kvalitative forskere til at ignorere pointen:

Nemlig faren for at drage forenkede teoretiske konklusioner alene ud fra det enkelte cases egne præmisser. I slutningen af firserne rystedes Norge af bankkriser, hvilket i hvert tilfælde af forskere blev begrundet med utilstrækkelig strategisk udvikling. Ja, men det gik galt for en flæthed af banker,

trods det at de hver havde lagt deres strategi - dvs. forklaring må bygge på en forståelse, der går ud over det enkelte tilfælde.

Tilsvarende viste Michels jernlov om fagbevægelsens uundgåelige bevægelse hen imod oligarki sig slet ikke at have den gyldighed, som den oprindeligt blev tillagt. Et efterfølgende, bredere studium afdækkede, at en af de centrale forhold, som Michels slet ikke havde problematiseret, var måden ledelsen blev valgt på. I det tyske tilfælde var ledelsen selv fornyende, og ikke demokratisk valgt. Dermed fremstår Michels "lov" jo nærmest som en implicit konsekvens af et specielt forhold.

Som et tredje eksempel nævnes at både de traditionelle norske og britiske fagforeninger havde svært ved at organisere arbejderne på de nye olie-arbejdspladser i Nordsøen. Engelske detailstudier fremhæver, det skyldes, at de engelske fagforeninger var for fragmenterede eller decentraliserede. Havde fagbevægelsen bare været mere centraliseret, så skulle det nok have lykkedes. Men i Norge, hvor fagbevægelsen er stærkt centraliseret, lykkedes det heller ikke. Her var argumentationen derfor, at havde man blot haft en mere decentral struktur, så havde lykkedes at få organiseret et modspil mod de internationale olieselskaber. Dvs. hvis der er noget, der kan forklares, så må forklaringen atter findes uden for de rammer af selvforståelse, som hvert enkelt case rummer!

Dvs. ethvert enkelt teoribaseret case-studium bør for fuldstændigheds skyld, som Svein fremhæver, suppleres med en jagt på og efterfølgende studium af et potentielt mest afvigende case, dels anskues under en teoriramme som om muligt overskrider case-udviklerens oprindeligt anlagte.

Efter al denne ros - og hvorfor skulle man da i det hele taget beskæftige sig med andet end det, der er perspektiv i - så bør forfatteren nu nok, om han skriver en bog til, bruge en måneds tid eller mere på at strukturere teksten bedre. Som den er nu, bærer den lige lovligt meget præg af bare at være skrevet i et stræk ud fra hvad, der nu lige faldt tekstproducenten ind.